

Dvaindvajset let predstavitev raznolikosti znanstvenoraziskovalnega in strokovnega dela

Dvaindvajseta številka *Izvestja* (sodelavk in sodelavcev) *Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici* tudi tokrat odraža raznolikost znanstvenoraziskovalnega in strokovnega dela, ki ga vsako leto prispevamo k razumevanju zgodovine, jezika, etnologije, kulturne antropologije, muzikologije, umetnostne zgodovine, arhivistike in bibliotekarstva zahodnega slovenskega narodnostnega prostora. *Izvestje* že vrsto let predstavlja pomembno platformo za predstavitev rezultatov naših temeljnih in aplikativnih raziskav, ki odpirajo nova vpogledna polja v preteklost in sedanost čezmejnega goriškega prostora, v katerega smo kot raziskovalna enota vpeti aktivno in povezovalno.

Raziskovalna postaja Nova Gorica je kot edina tovrstna znanstvena ustanova na Goriškem že dolgoletno zavezana k poglobljenemu raziskovanju življenjskih praks, družbenih vezi ter kulturnih in jezikovnih izrazov prebivalcev ob slovensko-italijanski meji. Naše delo ne ostaja ujeto le v akademskih krogih, temveč ga želimo deliti s širšo javnostjo – z bralci in bralkami, lokalnimi skupnostmi in vsemi tistimi, ki jih zanima preteklost in sodobnost prostora, v katerem živimo.

Letošnja *Izvestja* prinašajo tematsko in metodološko raznolike prispevke, ki se gibljejo od srednjeveške zgodovine Goriške do sodobnih razmislekov o dediščini, meji in trajnostnih preobrazbah prostora.

Zgodovinski okvir številke odpirata prispevek Erika Severja s pregledom goriške srednjeveške zgodovine in prispevek Branka Marušiča, ki skozi spomine dvornega svetnika Aloisa Lasciaca osvetljuje upravno in družbeno podobo Gorice, Sežane ter Tolmina v zadnji tretjini 19. stoletja. Neva Makuc skozi delo Bruna Guyona in Artura Cronie predstavi začetke italijanske slavistike oz. slovenistike na padovski univerzi.

Posebno mesto v številki ima kulturna in etnografska dediščina prostora. Petra Kolenc se posveča etnografu Ranieriju Mariu Cossarju in njegovemu pionirskemu raziskovanju glažutarstva na robu Trnovskega gozda, medtem ko Urban Makorič analizira digitalizacijske procese zapuščinskega arhiva dr. Henrika Tume, ki ga hrani Raziskovalna postaja ZRC SAZU v Novi Gorici, ter odpira vprašanja dostopnosti in dolgoročnega varovanja arhivskega gradiva.

Razmisleke o dediščini v sodobnem kontekstu nadaljujejo prispevki, posvečeni trajnostnim in čezmejnim projektom. Katarina Šrimpf Vendramin predstavlja projekt *AlpTextyles*, ki dediščino razume kot izhodišče za trajnostne inovacije v alpskem tekstilnem ekosistemu, Jasna Fakin Bajec pa v okviru projekta *HEI-TRANSFORM* premišljuje, kako dediščino razumeti in aktivirati kot kulturni ter družbeni kapital.

Prostor ob meji in njegova simbolna razsežnost sta v ospredju treh prispevkov. Petra Svoljšak obravnava Sabotin, Kolovrat in Cerje kot kraje spomina ter naravne dediščine, Katarina Kogoj oriše vpetost ZRC SAZU v metaprojekt *Pot miru/Walk of Peace*, Danila Zuljan Kumar pa skozi vsakdanje življenje v Brdih razgrne kompleksnost bivanja na stičišču svetov. Številko zaokroži prispevek Špele Ledinek Lozej in Nataše Rogelja Caf, v katerem avtorici z dogodkom *IZTIRJENO* povezujeta fotografsko razstavo, spletno zbirko esejev *FootNotes* in zaključni dogodek projekta *Biografije istrskih poti*. *Izvestje* zaključuje Poročilo o delu sodelavk in sodelavcev Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2025.